

Inspectie Overheidsinformatie en
Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Beheer rijkscollectie Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Planmatig beleid

Registratie en administratie

Administratieve organisatie

Behoud

Toegankelijkheid

Veiligheidszorg

Missie Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed

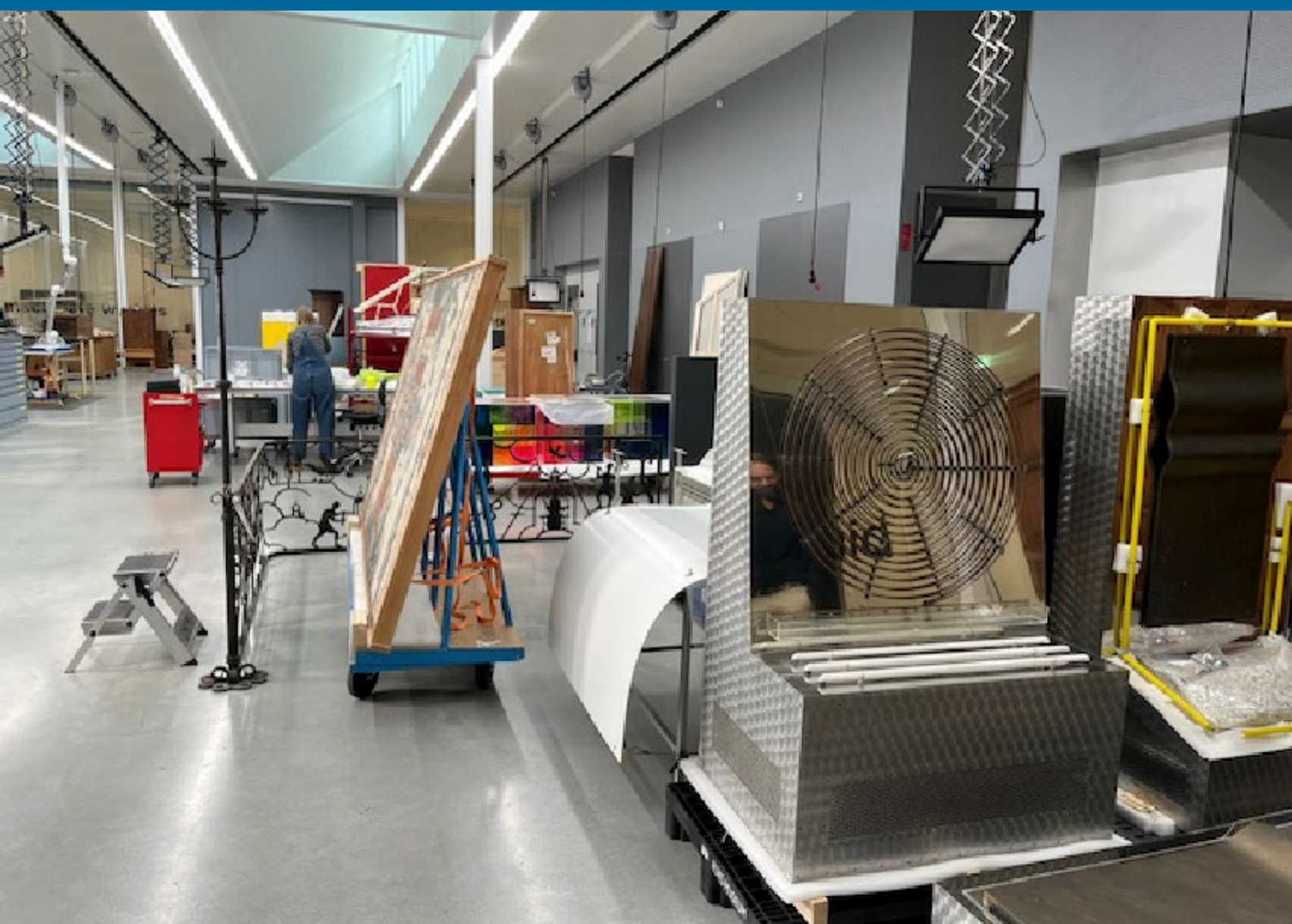
Een overheid die verantwoording kan afleggen. Erfgoed beschikbaar voor iedereen. Nu en in de toekomst. Dat is onze missie.

Wij zien toe op de toegankelijkheid van overheidsinformatie en op de zorgvuldige omgang met erfgoed. Wij kijken hoe de regels in de praktijk werken.

Inhoud

Samenvatting	5
Inleiding	6
1 Planmatig beleid	8
1.1 Conclusies	8
1.2 Aanbevelingen	9
2 Toegankelijkheid	10
2.1 Conclusies	10
2.2 Aanbevelingen	10
3 Behoud	11
3.1 Conclusies	11
3.2 Aanbevelingen	12
4 Veiligheidszorg	12
4.1 Conclusies	13
4.2 Aanbevelingen	13
5 Registratie en administratie	14
5.1 Conclusies	14
5.2 Aanbevelingen	16
6 Administratieve organisatie	17
6.1 Conclusies	17
6.2 Aanbevelingen	17
7 Het Witsenhuis	18
7.1 Conclusies	18
7.2 Aanbevelingen	19
8 Jachthuis Sint Hubertus	21
8.1 Conclusies	21
8.2 Aanbevelingen	23
Bijlage: Bronnenoverzicht	24

Foto: restauratieatelier driedimensionale objecten in CC NL

Samenvatting

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) voert het beheer van de rijkscollectie grotendeels op een adequate wijze uit. Het beheer behoeft op enkele onderdelen aanscherping om volledig te voldoen aan de beheernormen in de Erfgoedwet.

Dit komt naar voren uit een op 11, 12 en 13 november 2025 uitgevoerde inspectie naar het beheer van de rijkscollectie op drie locaties: het depot CC NL en de zogenaamde buitenlocaties het Witsenhuis en het Jachthuis Sint Hubertus.

Het beheer van de collectie in het depot CC NL is op orde door een adequate beheerorganisatie in samenwerking met de partners en de moderne bewaaromstandigheden.

De RCE heeft geen eigen tentoonstellingsruimten maar zorgt voor de zichtbaarheid en toegankelijkheid van de collectie door bruiklenen aan museale en niet-museale instellingen in binnen- en buitenland. Dit vergt inzet van alle medewerkers van de afdeling Kunstcollecties. Hierbij zijn het beleid en de uitvoering in het bruikleenproces niet altijd op elkaar afgestemd. De nu toegepaste werkwijze voorziet niet in het documenteren van de beoordeling van bruikleenaanvragen en in een op risico's gebaseerde controlesystematiek van langdurige bruiklenen. Het beheer van collectie in de buitenlocaties, in het bijzonder van het Jachthuis Sint Hubertus, kan de RCE aanscherpen. Daarnaast ontbreekt het planmatig beleid voor beide locaties.

Wat betreft de vastgestelde verbeterpunten doet de Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed de volgende belangrijkste aanbevelingen:

- Actualiseer het collectiebeleid ten aanzien van het bruikleenproces en vul het beleid aan voor de buitenlocaties.
- Stel beleid vast voor de controle van de fysieke staat en de administratieve controle van de standplaats van de langdurige bruiklenen.
- Richt een systematische aanpak in voor de controles van de collectie binnen en buiten het CC NL.
- Verbeter de administratieve organisatie door de beoordeling van bruikleenaanvragen te documenteren op basis van in een procedure vastgestelde criteria.

Inleiding

Aanpak onderzoek

De Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed (hierna: Inspectie) heeft een wettelijke toezichttaak op het beheer van de rijkscollectie en van andere collecties waarvan het ministerie van OCW het beheer subsidieert. In het werkprogramma 2023-2024 is een meerjarige inspectiereeks aangekondigd naar het beheer door museale beheerders.¹

De Erfgoedwet regelt de normen voor het beheer van de rijkscollectie. Deze zijn door de Inspectie uitgewerkt in een toetsingskader met criteria waaraan ten minste moet zijn voldaan en indicatoren om dit aan te tonen.² De getoetste criteria zijn vertaald naar de onderwerpen van de hoofdstukken van dit rapport.

De Inspectie heeft informatie over het beheer verkregen door:

- De beantwoording van vragen over het collectiebeheer door het museum naar aanleiding van de digitale vragenlijst van de Monitor Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed 2023-2024.
- Inzage in documenten over het beheer van de collectie, zoals beleidsdocumenten, documenten met beheerprocedures en controleverslagen.
- Gesprekken op 11-13 november 2025 met het hoofd Kunstcollecties en de voor het beheer verantwoordelijke medewerkers.
- Een bezoek aan het depot CC NL, het Witsenhuis en het Jachthuis Sint Hubertus (de zogenaamde buitenlocaties).

Schets beheerorganisatie

Binnen de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) is de afdeling Kunstcollecties verantwoordelijk voor het beheer en behoud van de rijkscollectie. Deze afdeling beheert enerzijds de rijkscollectie in het depot CC NL en zorgt anderzijds voor de toegankelijkheid van de rijkscollectie door het verstrekken van bruiklenen.

De afdeling Kunstcollecties telt naast het afdelingshoofd circa 20 medewerkers zoals conservatoren, restauratoren, registrars, depotmedewerkers en een registrator. Er werken geen vrijwilligers. In de toekomst wil de afdeling nog vier vacatures voor verschillende functies invullen.

Voor het operationeel beheer van de collecties in het CC NL is een depotteam ingericht dat bestaat uit medewerkers van de vier partners en twee coördinatoren. Zie ook hieronder.

Schets collectie

Omvang en samenstelling collectie

Volgens het Collectieplan beheert de RCE ruim 130.000 museale cultuurgoederen van de Staat. De kunstcollectie is divers en bestaat uit zowel beeldende als toegepaste kunst. 30% hiervan is in bruikleen gegeven aan musea en culturele

¹ <https://www.inspectie-oe.nl/publicaties/publicatie/2023/01/27/werkprogramma-2023-2024>

² <https://www.inspectie-oe.nl/documenten/2024/05/27/toetsingskader-rijkscollectie-museale-beheerders>

instellingen, ministeries, Nederlandse ambassades en overheden. Het resterende deel bevindt zich in het depot CC NL en is beschikbaar voor bruikleen.

De collectie is bijeengebracht door het Rijk en is daarmee een beleidsverzameling, opgebouwd zonder een duidelijk verzamelbeleid.

De collectie is ingedeeld in drie categorieën: oude kunst (voor 1900), moderne kunst (na 1900) en toegepaste kunst. Het grootste aandeel kunstwerken is uit de 20ste eeuw. Binnen de drie categorieën zijn er 44 deelcollecties waarvan de werken op papier na 1900 (38.218) de grootste deelcollectie is. Andere grote deelcollecties zijn toegepaste kunst (22.084), keramiek (14.880) en werken op papier voor 1900 (13.316). Daarnaast omvat de collectie schilderijen, beeldhouwwerken, meubelen, textiel (wandkleden en tapijten), werken van glas, steen en metaal, sieraden, architectuurfragmenten en archeologische voorwerpen, glas-in-lood, kroonluchters, lampen en spiegels, video's en installaties. Ook beheert de RCE de NK-collectie (3.036).

Locaties

De rijkscollectie die de RCE beheert, bevindt zich in het depot CC NL in Amersfoort en op de zogenaamde buitenlocaties, zoals het Witsenhuis in Amsterdam en het Jachthuis Sint Hubertus in Hoenderloo. Daarnaast heeft de RCE geen eigen tentoonstellingsruimte, maar geeft zij de collectie in bruikleen aan talloze museale en niet-museale instellingen in binnen- en buitenland.

Het depot CC NL is eigendom van het Rijksmuseum Amsterdam (RMA). De RCE, het RMA, Paleis Het Loo en het Nederlands Openluchtmuseum hebben grote delen van hun collecties ondergebracht in het CC NL. Het RMA is verantwoordelijk voor het facilitair beheer en de beveiliging van het depot. De RCE en de andere partners hebben ieder een dienstverleningsovereenkomst gesloten met het RMA voor de afname van deze diensten en de verdeling van de kosten daarvan.

Leeswijzer

In dit rapport zijn eerst de norm, conclusies en aanbevelingen over (1) het planmatig beleid voor het beheer en (2) de toegankelijkheid van de collectie beschreven. Vervolgens de norm, conclusies en aanbevelingen over de beheertaken voor de collectie, (3) het behoud, (4) de veiligheidszorg en (5) de registratie en administratie. Daarna zijn de norm, conclusies en aanbevelingen weergegeven over (6) de administratieve organisatie voor het beheer. Ten slotte is het beheer van de rijkscollectie in het Witsenhuis (7) en het Jachthuis Sint Hubertus (8) beschreven.

1 Planmatig beleid

Het planmatig beleid beschrijft de actuele beheersituatie, de te bereiken doelen en de wijze waarop het beleid wordt uitgevoerd voor ten minste het behoud en de veiligheidszorg.

1.1 Conclusies

Planmatig beleid voor het collectiebeheer

- De RCE beschikt over vastgesteld beleid voor het beheer van de rijkscollectie.
- Het beleid is op onderdelen niet actueel, waardoor beleid en de uitvoering niet altijd op elkaar aansluiten.
- Het beleid is onvolledig wat betreft het beheer van collecties op de buitenlocaties.

In de Monitor 2023-2024 heeft de RCE aangegeven over voldoende kennis en financiële middelen te beschikken om het beleid voor het collectiebeheer uit te voeren. Echter ontbreekt het volgens de RCE aan voldoende personele capaciteit voor het collectiebeheer.

De RCE beschikt over een Collectieplan afdeling Kunstcollecties 2024-2029. Dit plan is minder concreet dan het voorgaande collectieplan. In het voorgaande plan werd een schets gegeven van de actuele beheersituatie en de doelen voor het collectiebeheer. In het huidige collectieplan zijn de huidige situatie en de doelen voor de toekomst beschreven, zoals voor collectiewaardering, collectieregistratie en bruiklenen. Het huidige plan heeft een hoger abstractieniveau, waardoor er weinig aandacht is voor de concrete beheer- en behoudsaspecten. Daarnaast ontbreekt een planmatige uitwerking van maatregelen met middelen en tijdplanning. Ook ontbreken de zogenaamde buitenlocaties in dit en het vorige collectieplan. Hierdoor wordt geen inzicht geboden in de actuele beheersituatie en is er geen zicht op de te bereiken doelen in het beheer op die locaties.

Er is geconstateerd dat de beleidsplannen niet geheel overeenkomen met de uitvoering in de praktijk en dat hier geen evaluatie en bijstelling op plaatsvindt. Dit geldt voor het Collectieplan 2019-2022 en het Collectieplan 2024-2029. Er hebben op onderdelen koerswijzigingen in het collectiebeleid plaatsgevonden. Deze wijzigingen zijn niet vastgelegd in evaluaties of besluiten. Zo is tussen 2019 en 2025 het beleid voor het bruikleenproces gewijzigd, zoals bij de controles op langdurige bruiklenen en de beoordeling van bruikleenaanvragen. Zie verder hoofdstuk 3 en 6.

Planmatig beleid voor de veiligheidszorg

- Het CC NL beschikt over actueel beleid voor de veiligheidszorg.

De RCE vaart op dit onderdeel mee met de plannen en maatregelen van het CC NL. Er is een actueel BHV-Ontruimingsplan 2022 en een CHV-plan 2021. Zie verder hoofdstuk 4.

1.2 Aanbevelingen

Op grond van de conclusies doet de Inspectie de volgende aanbevelingen:

- Actualiseer het collectiebeleid en maak een uitwerking van de beleidsdoelen met maatregelen en termijnen.
- Vul het collectieplan aan met beleid voor het bruikleenproces.
- Neem de zogenaamde buitenlocaties op in het collectiebeleid, mede gebaseerd op een risicoanalyse voor de collectie op deze locaties.

2 Toegankelijkheid

De collectie is zoveel mogelijk fysiek en digitaal toegankelijk voor publiek en onderzoek.

2.1 Conclusies

Bevorderen fysieke en digitale toegankelijkheid collectie

- De RCE heeft een ruimhartig bruikleenbeleid.

Bruiklenen

De RCE heeft geen eigen tentoonstellingsruimte, maar bevordert de zichtbaarheid van de rijkscollectie door middel van bruiklenen aan museale en niet-museale instellingen in binnen- en buitenland.

In de Monitor geeft de RCE aan dat er in totaal 1.311 bruikleencontracten zijn met 30.442 uitgeleende museale cultuurgoederen. Dat is ongeveer 30% van de gehele collectie van de RCE. In het jaar 2024 heeft de RCE 1.012 objecten uitgeleend aan 84 verschillende instellingen.

De Inspectie constateert dat het bruikleenbeleid en de uitvoering op enkele onderdelen nog aanscherping behoeven, zoals in hoofdstukken 3 en 6 is beschreven.

Collectie Nederland

In de Monitor geeft de RCE aan dat 75-100% van de collectie digitaal toegankelijk is voor het publiek. Als belemmering bij het ontsluiten van de collectie worden een gebrek aan capaciteit en auteursrechten aangegeven. Op de website van Collectie Nederland zijn 199.324 records te vinden. Er is in Collectie Nederland geen selectie te maken van de rijkscollectie in de buitenlocaties, het Witsenhuis en het Jachthuis Sint Hubertus. Zie ook hoofdstuk 7 en 8.

Onderzoek en publicaties

De RCE doet kunsthistorisch, cultuurhistorisch en materiaaltechnisch onderzoek naar de collectie. De ontwikkelde kennis wordt via wetenschappelijke publicaties, publiksuitgaven, lezingen, workshops, online instructies en adviezen verspreid.

2.2 Aanbevelingen

Op grond van de conclusies doet de Inspectie geen aanbevelingen op dit onderwerp.

3 Behoud

Cultuurgoederen zijn in een goede staat. Er zijn passende bewaaromstandigheden om het verval van cultuurgoederen tegen te gaan. Waar nodig wordt de conditie van cultuurgoederen gestabiliseerd of vindt restauratie van een cultuurgoed plaats.

3.1 Conclusies

Beheersing behoudsrisico's

- Met het in gebruik nemen van het depot CC NL is het behoud van de collectie goed geregeld.

Mede door adequate bewaaromstandigheden en door professioneel collectiebeheer, bleek tijdens de inspectie dat de collectie in goede handen is bij het depot CC NL. Het CC NL is als 'state of the art' depot in 2021 geopend met de nieuwste maatregelen voor collectiebeheer en -behoud, zoals de beheersing van het binnenklimaat en licht, IPM, voorzieningen voor verpakkingen, transport en opslag, objectfotografie en restauratie. Wel moet na de ingebruikname van het depot in de toekomst nog een periodieke analyse van de behoudsrisico's worden opgezet door het depotteam van CC NL.

Het gezamenlijke depotteam van CC NL is verantwoordelijk voor het daadwerkelijke collectiebeheer en -behoud. Het team bestaat uit depotmedewerkers, twee coördinatoren en een locatiemanager.

214 Digitale cultuurgoederen (film en videobanden) worden door Living Media Art (LI-MA) in Amsterdam beheerd, gedigitaliseerd en behouden.

Fysieke staat

- De RCE voert geen periodieke controle van de fysieke staat van de collectie binnen het CC NL uit, ook niet op de bruikleenlocaties en de langdurige bruiklenen. Wel wordt de collectieconditie bij gebruik gecontroleerd.

Volgens het Collectieplan streeft de RCE naar een gepaste conditie voor de collectie en heeft zij een indeling gemaakt in: houdbaar, bruikbaar en toonbaar.

In de Monitor geeft de RCE aan dat er periodieke controles van de fysieke staat van de collectie steekproefsgewijs uitgevoerd worden. In de praktijk blijkt dit echter niet het geval te zijn.

De RCE licht toe dat tijdens de collectieverhuizing naar het CC NL in 2021 de gehele collectie gecontroleerd is. Ook binnen het bruikleenverkeer wordt de conditie van de voorwerpen vooraf en achteraf gecontroleerd.

Binnen het CC NL wordt gezamenlijk met de partners jaarlijks een steekproef voor de standplaatscontrole uitgevoerd. Volgens het stappenplan van de steekproef wordt daarbij niet naar de conditie gekeken.

| | | | | | |

De RCE controleert nog niet periodiek en systematisch de fysieke staat van de collectie in het CC NL en ook niet op locatie buiten het CC NL, zoals bij de zogenaamde buitenlocaties. Eventuele hulp bij onderhoudsplannen voor langdurige/eeuwigdurende bruikleennemers, zoals de RABK, ontbreekt. Op dit moment worden er ook geen fysieke controles van langdurig uitstaande bruiklenen uitgevoerd, maar zijn er alleen administratieve controles als het bruikleencontract vernieuwd wordt na vijf jaar. Zie verder hoofdstuk 5.

Binnen het CC NL zijn twee grote restauratieateliers waar de collectie geconserveerd en gerestaureerd wordt. De RCE heeft zelf naast coördinerende restauratoren ook een restaurator voor 2D en een restaurator voor 3D in dienst.

3.2 Aanbevelingen

Op grond van de conclusies doet de Inspectie de volgende aanbevelingen:

- Stel beleid vast voor de controle van de fysieke staat van de langdurig uitstaande bruiklenen. Overweeg op basis van een risico-inventarisatie of aanvullende maatregelen nodig zijn voor het inzicht in de fysieke staat van de bruiklenen.
- Richt op termijn een systematische aanpak in voor de controle van de fysieke staat van de collectie binnen het CC NL en ook voor de buitenlocaties.

4 Veiligheidszorg

Toereikende veiligheidsmaatregelen moeten voorkomen dat cultuurgoederen verloren gaan of beschadigd raken. Incidenten met schade aan of verlies van cultuurgoederen moeten worden geregistreerd en gemeld aan de Inspectie.

4.1 Conclusies

Beheersing veiligheidsrisico's

- Met het in gebruik nemen van het depot CC NL is de veiligheidszorg voor de collectie goed geregeld.
- Het CC NL beschikt over een actueel BHV-Ontruimingsplan en CHV-plan. Echter, is er nog geen CHV-oefening gehouden.

De RCE valt onder het veiligheidsbeleid van het CC NL. In het CC NL zijn bouwkundige, elektronische en organisatorische maatregelen tegen inbraak, diefstal, wateroverlast en brand genomen. Meldsystemen zijn gekoppeld aan het beveiligingscentrum van het RMA, PP10. Of deze maatregelen gebaseerd zijn op een risicoanalyse voor de veiligheidszorg is voor de Inspectie niet inzichtelijk. In het BHV-Ontruimingsplan 2022 zijn onder andere veiligheidsinstructies tegen risico's zoals bommelding, brand, technische storing en ongevallen met gevaarlijke stoffen beschreven. Ook zijn de verantwoordelijkheden en taken binnen de BHV-organisatie beschreven.

Het CHV-plan 2021 sluit aan op het BHV-plan met afstemming tussen de BHV- en CHV-organisatie, verantwoordelijkheden en taken. Het plan geeft onder andere stroomdiagrammen en hanteerinstructies bij brand- en waterschade van verschillende materiaalsoorten weer. Alleen de contactpersonenlijst van de partners in het CC NL moet nog ingevuld worden. In de plannen staat dat table-topoefeningen met regelmaat gehouden worden. De Inspectie heeft echter vastgesteld dat een CHV-oefening nog niet heeft plaatsgevonden om de werking van het plan te testen.

Registratie en melden van incidenten

- De RCE registreert incidenten met collectie niet in een apart register sinds 2025.
- De RCE meldt incidenten met de rijkscollectie aan de Inspectie.

De RCE heeft op het moment van de inspectie geen eigen incidentenregister voor schade en verlies van de rijkscollectie. Tot 2025 gebruikte de RCE de Database Incidenten Cultureel Erfgoed (DICE) als register en meldsysteem. De Inspectie heeft de afgelopen jaren meldingen van incidenten met de rijkscollectie door de RCE ontvangen.

4.2 Aanbevelingen

Op grond van de conclusies doet de Inspectie de volgende aanbeveling:

- Noteer incidenten met schade en verlies van de rijkscollectie in een register.

5 Registratie en administratie

Alle cultuurgoederen zijn geregistreerd in een duurzaam toegankelijk geautomatiseerd registratiesysteem. Het registratiesysteem is aangesloten op de database Collectie Nederland. Van ieder cultuurgoed zijn (actuele) basisgegevens geregistreerd.

De fysieke en digitale documentatie over de collectie is duurzaam toegankelijk opgeslagen.

5.1 Conclusies

Registratiegraad

- De registratiegraad van de collectie is 99%. Echter ontbreken collectiedelen die buiten het CC NL beheerd worden.
- Mede door enkele omvangrijke langdurig uitstaande bruiklenen is de juiste actuele omvang van de collectie in beheer van de RCE moeilijk te bepalen.

De RCE maakt gebruik van het registratiesysteem Adlib. Eind 2025 vond de migratie plaats naar de webbased applicatie Axiell Collections.

In de Monitor geeft de RCE aan dat 99% van de collectie geregistreerd is in het geautomatiseerde systeem Adlib. De RCE licht toe dat de collectieregistratie nooit compleet is door nieuwe aanwinsten, herwaardering e.d. De registrator inventariseert op korte termijn de achterstanden. Ook geeft de RCE aan geen bulkregistratie meer toe te passen.

Volgens het Collectieplan beheert de RCE ruim 130.000 museale cultuurgoederen van de Staat. In een eerdere telling uit december 2022 geeft de RCE aan dat het 122.931 fysieke cultuurgoederen beheert. Hiervan zijn 87.719 in depot CC NL, 2.527 in buitenlocaties het Witsenhuis, het Jachthuis en LI-MA en 32.685 tijdelijke en langdurige bruiklenen.

Bij omvangrijke langdurige/eeuwigdurende bruiklenen van gehele collecties zoals bij de RABK, de rijkscollectie KAM en De Nederlandsche Bank wordt de registratie door de locatie en niet door de RCE gevoerd. Het gaat om circa ruim 450.000 objecten. Er is in Adlib van deze bruiklenen ook maar 1 record per locatie.

Kortom, het aantal objecten in beheer van de RCE is veel groter dan de aangegeven ruime 130.000 museale cultuurgoederen van de Staat.

Basisregistratie

- In de basisregistratie blijven de afbeeldingen en de fysieke staat achter.
- De RCE voert systematische controles uit naar de standplaats van de collectie binnen het CC NL, maar niet buiten het CC NL.
- Een plan van aanpak voor de administratieve vermissingen ontbreekt.

In de collectieregistratie zijn de identificerende gegevens, actuele standplaats en eigendomssituatie voor 100% ingevuld. Ook de auteursrechten zijn deels vastgelegd.

In de Monitor geeft de RCE aan dat van 80% van de collectie de actuele fysieke staat is genoteerd in de collectieregistratie. De RCE licht toe dat deze niet altijd bij de bruikleennemers is gecontroleerd en opgenomen is in de collectieregistratie. Van 70% van de collectie is een digitale afbeelding beschikbaar. Een plan van aanpak voor de resterende 30% ontbreekt.

Controle actuele standplaats en vermissingen

Door de verhuizing van de collectie naar CC NL in 2021 is de actuele standplaats gecontroleerd en genoteerd in Adlib.

Binnen het CC NL worden periodieke standplaatscontrole via steekproeftrekking op de gehele depotcollectie uitgevoerd. Er zijn daarbij geen vermissingen vastgesteld. De collectie is voorzien met een barcodering.

Op dit moment worden er geen fysieke standplaatscontroles van langdurig uitstaande bruiklenen uitgevoerd, maar zijn er alleen administratieve controles als het bruikleencontract vernieuwd wordt na vijf jaar.

De RCE geeft in de telling 2022 het aantal vermissingen op als volgt: vermissingen vanaf 2022: 3.673; standplaatsonderzoek gaande: 4.470; interne vermissingen: 2.058. Naar aanleiding van de inspectie in 2025 geeft de RCE het volgende op: 597 vermissingen bij bruikleennemers; 841 standplaatsonderzoek gaande; 2.031 interne vermissingen. Hieruit blijkt dat het aantal vermissingen in de afgelopen jaren per onderdeel is afgenomen.

Normaliter publiceert de RCE de lijst met vermissingen op de eigen website. Deze is echter al langer niet beschikbaar, maar zou wel zinvol zijn in het kader van externe zoekacties/terugvindacties.

Bij de RCE ontbreekt een projectmatige aanpak om de resterende vermissingen te onderzoeken en mogelijk op te kunnen lossen. Objecten die langer dan 5 jaar vermist zijn dienen als definitief vermist aangemerkt te worden en moeten bij de Inspectie gemeld worden.

Aansluiting op database Collectie Nederland

- De geregistreerde collectie van de RCE is aangesloten op database Collectie Nederland.

De geregistreerde collectie is voor 100% aangesloten op Collectie Nederland. Op de peildatum 10 november 2025 zijn 199.324 objectrecords zichtbaar voor het publiek via de database Collectie Nederland.

Duurzame toegankelijkheid administratie

- De RCE houdt in voldoende mate de registratie en documentatie van de collectie duurzaam toegankelijk. Echter ontbreekt een nieuwe verantwoordelijke voor de collectiedocumentatie.

De registratie wordt duurzaam opgeslagen in de cloud en op de server waarvan periodiek back-ups en software updates gemaakt worden.

Wat betreft de collectiedocumentatie staat in het Collectieplan dat deze gecentraliseerd moet worden. Ten tijde van de inspectie is er geen aparte functie/verantwoordelijke voor de collectiedocumentatie belast met de taak van archivering en koppeling aan de objectrecords in Adlib. De digitale documentatie zoals restauratieverslagen op de server en de analoge documentatie in hangmappen op het hoofdkantoor zijn duurzaam opgeslagen.

5.2 Aanbevelingen

Op grond van de conclusies doet de Inspectie de volgende aanbevelingen:

- Maak de juiste, actuele omvang van de collectie in beheer van de RCE buiten het CC NL inzichtelijk en stel de aantallen bij.
- Actualiseer de lijst vermissingen en publiceer deze op de website. Zorg voor een projectmatige aanpak om de vermissingen te onderzoeken.
- Stel beleid vast voor een administratieve controle op langdurig uitstaande bruiklenen. Overweeg om de controles te differentiëren op basis van een risico-inventarisatie.
- Maak een plan van aanpak om het percentage van de digitale afbeeldingen van collectie te verhogen.
- Zorg voor een verantwoordelijke voor het beheer van de collectiedocumentatie.

6 Administratieve organisatie

In de administratieve organisatie is beschreven hoe het beheer wordt uitgevoerd met inachtneming van de wettelijke normen. De hierin vastgelegde procedures voor het beheer worden overeenkomstig toegepast.

6.1 Conclusies

Procedures voor het beheer

- Het CC NL beschikt over een actueel handboek.
- De RCE heeft enkele procedures uitgewerkt. Echter zijn niet alle processen binnen de bruikleenverlening op orde.

In de Monitor geeft de RCE aan te beschikken over procedures op basis van Spectrum. Daarmee doelt de instelling op het handboek CC NL uit 2024. Hierin zijn huisregels en werkinstructies beschreven, zoals voor hanteren, schoonmaak en het depotbeheer. De RCE beschikt zelf over enkele uitgeschreven procedures voor het collectiebeheer, zoals een stappenplan voor afstoting en een handleiding voor het registrars office. Deze handleiding heeft betrekking op het bruikleenverkeer met onder andere het aanmaken van dossiers en contracten, taxaties, facturering en transport.

Binnen de bruikleenverlening ontbreken echter nog enkele processen om de werkwijze transparanter te maken, zoals bij de beoordeling van bruikleenaanvragen. De instructies in de RCE-brochure "Bruiklenen aan niet-museale organisaties" worden op bepaalde aspecten niet door de RCE zelf uitgevoerd. Zo hanteert de RCE niet de voorgestelde indeling in bruikleencategorieën en de beoordelings- en waarderingschecklist. De RCE ziet nu elke bruikleenaanvraag als een beoordeling van een momentopname van het object en de bruikleenlocatie. De stappen en deadlines worden door de registrar in een Excelsheet bijgehouden. De beoordeling van bruikleenaanvragen verloopt via een mondelinge beoordeling door de restaurator en de coördinator bruiklenen. De argumenten voor het toekennen of afwijzen van een aanvraag worden niet gedocumenteerd op basis van vastgestelde criteria/checklist voor objecten en bruikleenlocaties. De beoordeling vindt plaats op basis van kennis en ervaring van betreffende medewerkers.

6.2 Aanbevelingen

Op grond van de conclusies doet de Inspectie de volgende aanbevelingen:

- Stel aanvullende interne procedures op voor het bruikleenproces, zoals door de beoordeling van bruikleenaanvragen te documenteren op basis van in een procedure vastgestelde criteria.

7 Het Witsenhuis

Het Willem Witsenhuis dankt zijn naam aan schilder en fotograaf Willem Witsen, die er tussen 1891 en 1893 en vanaf 1904 tot zijn overlijden woonde. Het pand is met inboedel in 1943 nagelaten door zijn vrouw Marie Witsen-Schorr aan de Staat der Nederlanden. De rijkscollectie in het Witsenhuis wordt door de RCE beheerd en het dagelijks praktische beheer ligt bij de Commissie van beheer van het Witsenfonds. De commissie wordt ondersteund door museale vrijwilligers. Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) is verantwoordelijk voor het onderhoud van het pand, dat een rijksmonument is.

7.1 Conclusies

- Er zijn geen tekortkomingen in het collectiebeheer van het Witsenhuis.
- De meeste beheercommissieleden en vrijwilligers zijn professionele collectiebeheerders of restauratoren.
- De collectie in het Witsenhuis is digitaal niet optimaal toegankelijk. Er zijn niet van alle voorwerpen afbeeldingen beschikbaar en de collectie is niet te onderscheiden in Collectie Nederland.

Planmatig beleid

In het Collectieplan 2024-2029 van de RCE is geen aandacht besteed aan de zogenoemde buitenlocatie het Witsenhuis.

Voor de uitvoering van het (dagelijks) beheer zijn beheerafspraken gemaakt tussen de RCE en de beheercommissie. Deze dateren uit 2001 en worden in 2026 geactualiseerd.

Toegankelijkheid

Om veiligheidsredenen wordt weinig publieke aandacht gegeven aan het bestaan van het Witsenhuis. De stijlkamers zijn beperkt toegankelijk voor publiek en de beheerder regelt rondleidingen op schriftelijke aanvraag.

Ook worden voorwerpen via de RCE en met goedkeuring van de beheercommissie in tijdelijke of langdurige bruikleen gegeven.

De digitale toegankelijkheid van de collectie van het Witsenhuis is 100% en gaat via de aansluiting van de RCE op Collectie Nederland. De collectie is daarin echter niet te onderscheiden van de gehele collectie van de RCE. Via de website van het Witsenhuis is de collectie niet digitaal toegankelijk gemaakt.

Behoud

Het behoud van de collectie is stabiel en de risico's van lichtinvloed, schimmel en insecten zijn bekend. Het Witsenhuis heeft maatregelen genomen, mede op advies van de RCE, zoals de plaatsing van een ontvochtiger in de archiefkast en UV-werende folie op ramen, het regelmatig schoonmaken, het plaatsen van insectenvallen en het monitoren van het binnenklimaat.

De laatste schriftelijk vastgelegde controle van de fysieke staat van de collectie door de RCE was in 2022. De RCE geeft aan de jaarlijkse controlefrequentie niet te halen. Het RVB is bezig met de verduurzaming van het pand, onder meer door het aanbrengen van vloerisolatie, zonnepanelen en achterzetramen. Er zijn hierbij geen ingrepen in ruimten met collectie voorzien.

Veiligheidszorg

In het pand zijn drie appartementen die voor vijf jaar aan jonge talentvolle schrijvers verhuurd worden. Nieuwe bewoners worden bij aankomst goed geïnstrueerd. Er is een actueel Calamiteitenplan, opgesteld door de beheerder. In dit handboek wordt onderscheid gemaakt tussen calamiteiten, grote en kleine incidenten. De verschillende handelingsscenario's worden beschreven, inclusief CHV en plattegronden. Mechanische en elektronische veiligheidsmaatregelen tegen brand, diefstal en inbraak zijn genomen. Daarnaast inspecteert eens in de twee jaar de Monumentenwacht het gebouw.

Registratie en administratie

De RCE voert de registratie van de collectie van het Witsenhuis uit. In het Witsenhuis bevindt zich een uitdraai van de registratie, aangevuld met standplaatsen op kamerniveau.

In de Monitor gaf de RCE aan dat 100% van de Witsen-collectie beschikt over identificerende gegevens, eigendomssituatie/herkomst en actuele standplaats. Uit eerder registratieonderzoek van de Inspectie blijkt dat er van 44% van de objecten een digitale afbeelding beschikbaar is (geen afbeelding van de boeken). De registratie van de fysieke staat in de collectieregistratie vindt alleen plaats als er schade aan een object is geconstateerd. Indien van toepassing worden de behandelverslagen gekoppeld aan het objectrecord in Adlib. Tijdens de steekproeftrekking 20/20 werden alle objecten gevonden. Hiervan waren er twee zonder fysiek nummer aangetroffen, maar konden op basis van afbeelding en beschrijving gevonden worden. Van acht objecten, voornamelijk boeken, ontbraken de afbeeldingen in de collectieregistratie.

Hoewel de verzameling als afgesloten kan worden beschouwd, fluctueert in de loop der jaren de opgave van het precieze aantal objecten door de RCE. In 2015 waren het nog 2.938 records tijdens de inspectie, in 2022 werden 1.248 geteld, in de Monitor 2023-24 werden 2.867 objecten opgegeven. In november 2025 geeft de RCE aan dat het precieze aantal objecten van het Witsenhuis in totaal 2.841 is, zijnde 2.243 objecten en 598 boeken. Deze bevinden zich deels in het huis (1.242), deels in het CC NL (812) en deels bij externe bruikleennemers (762), zoals de 748 prenten in langdurige bruikleen aan het Rijksmuseum Amsterdam. Eerder, in 2016 zijn 106 foto's in eigendom overgedragen aan het Rijksmuseum.

De RCE meldt 24 vermissingen van voor 2001 en geeft ook aan geen verder onderzoek meer ernaar te doen. Daarnaast zijn er 26 koepelrecords zonder standplaats. De RCE heeft de als definitief aangemerkte vermissingen nog niet gemeld bij de Inspectie.

Administratieve organisatie

Voor het Witsenhuis zijn geen specifieke procedures op schrift opgesteld. De situatie in het huis is vrijwel statisch. De beheerders hebben voldoende deskundigheid voor het hanteren en monitoren van de collectie in het Witsenhuis.

7.2

Aanbevelingen

Op grond van de conclusies doet de Inspectie de volgende aanbevelingen:

- Meld de als definitief aangemerkte vermissingen aan de Inspectie.
- Complementeer de afbeeldingen en maak de collectie in het Witsenhuis zichtbaarder/toegankelijker op Collectie Nederland.

8 Jachthuis Sint Hubertus

Het Jachthuis Sint Hubertus is een Gesamtkunstwerk van de architect Hendrik Berlage en was het buitenverblijf van het echtpaar Kröller-Müller. Het gebouw en het park werden in 1935 overgenomen door de Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe (Het Park). De inboedel ging over op de Staat der Nederlanden. De moderne kunstverzameling is in beheer van het Kröller-Müller Museum (KMM) en maakt onderdeel uit van de rijkscollectie. De oorspronkelijke huisraad in het Jachthuis, ook onderdeel van de rijkscollectie, wordt door de RCE beheerd en het dagelijks praktische beheer ligt bij Het Park, ondersteund door vrijwilligers. Het Rijksvastgoedbedrijf (RVB) is sinds 1947 verantwoordelijk voor het onderhoud van het pand, dat een rijksmonument is.

8.1 Conclusies

- Er is een klein aantal objecten (potentieel rijkscollectie) in het Jachthuis dat nog gewaardeerd en geregistreerd moet worden.
- Replica's zijn niet van originelen te onderscheiden.
- Het collectiebeheer en -behoud door de RCE in Jachthuis Sint Hubertus behoeft verbetering.
- De collectie in het Jachthuis is niet optimaal digitaal toegankelijk. Er zijn niet van alle voorwerpen afbeeldingen beschikbaar en de collectie is niet te onderscheiden in Collectie Nederland.

Planmatig beleid

In het Collectieplan 2024-2029 van de RCE is geen aandacht besteed aan de zogenaamde buitenlocatie het Jachthuis Sint Hubertus.

Naar aanleiding van de aanbevelingen van de Inspectie in 2015 is in 2019 door de RCE een plan van aanpak 'Verbeteringen in het behoud & beheer van de roerende collectie in het Jachthuis Sint Hubertus' opgesteld. Het verbeterplan is echter niet vastgesteld en in uitvoering gebracht.

Voor de uitvoering van het (dagelijks) beheer van het gebouw en de collectie zijn afspraken gemaakt tussen vier partijen: de RCE (administratief beheer en conditiecontrole), Het Park (dagelijks beheer), het Kröller-Müller Museum (Kunstcollecties) en het Rijksvastgoedbedrijf (gebouw).

De begeleidingscommissie komt jaarlijks bij elkaar, met uitzondering van het KMM. Er zijn afspraken gemaakt tussen het RVB en Het Park over de verantwoordelijkheden voor het onderhoud van het gebouw/interieur en de installaties, en tussen de RCE en Het Park over het dagelijks beheer en onderhoud van de roerende goederen in het Jachthuis, maar deze zijn zeer summier beschreven (zie administratieve organisatie).

Toegankelijkheid

Het Jachthuis is toegankelijk voor publiek via doordeweekse rondleidingen en themadagen. Ook worden voorwerpen via de RCE in tijdelijke en langdurige bruikleen gegeven.

De digitale toegankelijkheid van de collectie van het Jachthuis is 100% en gaat via de aansluiting van de RCE op Collectie Nederland. Echter is de collectie daarin niet

te onderscheiden van de gehele collectie van de RCE. Via de website van Het Park is de collectie in het Jachthuis niet toegankelijk gemaakt.

Behoud

Het conceptplan van aanpak 'Verbeteringen in het behoud & beheer van de roerende collectie in het Jachthuis' geeft instructies voor onder andere de opslag, klimaatmonitoring, lichtbeheersing en het nummeren van voorwerpen. De uitvoering ervan is niet planmatig opgepakt door de RCE. Zo zijn het verpakken, nummeren en registreren van het textiel in de linnenkast en de opslag van meubelen in de kelder nog niet verbeterd. Dit waren al aanbevelingen in het Inspectierapport 2015. Van de laatste jaarlijkse controle van de fysieke staat van de collectie door de RCE is in 2021 verslag gelegd. Of de genoemde actiepunten zijn uitgevoerd, is onduidelijk. De RCE geeft aan dat een jaarlijkse controle niet haalbaar is. Alleen bij schade aan een voorwerp wordt dit in de collectieregistratie genoteerd. De schoonmakers van Het Park hebben een wekelijks onderhoudsdag (stoffen) en schakelen deskundigen in, zoals voor het onderhoud van de klokken. Hoewel de vrijwilligers van Het Park alleen rondleidingen geven en in principe geen voorwerpen aanraken, hebben zij een signalerende functie binnen het collectiebeheer.

Veiligheidszorg

Sinds de renovatie van het pand in 2014 is er geen permanente bewoning meer. Het Jachthuis dient in weekenden nog als gastenverblijf met vier appartementen voor hoogwaardigheidsbekleders. Deze krijgen instructies bij aankomst. Veiligheidsrisico's zoals brand en inbraak zijn in kaart gebracht en mechanische en elektronische maatregelen zijn genomen. Het Jachthuis beschikt over een BHV-plan en heeft goede contacten met de hulpdiensten. Het Calamiteitenplan en/of CHV-plan voor de omgang met de collectie in geval van een calamiteit of incident is bijna afgerond.

Registratie en administratie

De registratie van de collectie van het Jachthuis wordt uitgevoerd door de RCE, met standplaatsen op kamerniveau. In de Monitor gaf de RCE aan dat 100% van de Jachthuis-collectie beschikt over identificerende gegevens, eigendomssituatie/herkomst en actuele standplaats. Uit eerder registratieonderzoek van de Inspectie blijkt dat van 75% een digitale afbeelding beschikbaar is en dat de fysieke staat alleen wordt ingevuld als er schade aan voorwerpen is geconstateerd. Tijdens de steekproeftrekking 20/20 werden zeven objecten, voornamelijk textiel, niet gevonden. Een aantal voorwerpen, voornamelijk zilver, textiel, glaswerk, en kaptafelaccessoires, is niet fysiek genummerd of heeft een slecht leesbaar nummer. Zo moet bijvoorbeeld het zilverbestek geteld worden om vast te stellen of een serie compleet is. Van vier voorwerpen uit de steekproef ontbreekt een afbeelding.

Hoewel de verzameling als afgesloten te beschouwen is, fluctueert in de loop der jaren de opgave van het precieze aantal objecten door de RCE. In 2015 waren het nog 1.114 records tijdens de inspectie, in 2022 werden 1.102 geteld, in de Monitor 2023-24 werden 1.329 objecten opgegeven.

In november 2025 geeft de RCE aan dat het precieze aantal objecten van het Jachthuis in totaal 1.209 is. Deze bevinden zich deels in het huis (1.100), deels in het CC NL (87) en deels bij externe bruikleennemers (7). De RCE geeft aan dat er 14 vermissingen zijn.

Er is nog een klein restant (3%?) niet geregistreerde potentiële rijkscollectie. De RCE moet nog een beslissing nemen of bepaalde objecten in het Jachthuis ingeschreven moeten worden als rijkscollectie. Hierbij gaat het om oorspronkelijke of later toegevoegde huisraad in de kelder, koperen pannen en servies in de keuken.

Daarnaast vallen de boeken en replica's, die niet onder verantwoordelijkheid van de RCE vallen, onder het beheer van Het Park. Eén schilderij en enkele sculpturen vallen onder het beheer van het KMM. Replica's in het huis zijn niet gekenmerkt, waardoor het in de toekomst lastig zal worden een origineel van een replica te onderscheiden.

Administratieve organisatie

De RCE heeft in 2014 een algemene werkinstructie bij onderhoudswerkzaamheden in het Jachthuis opgesteld, maar dat is meer een beschrijving van het interieur dan een instructie. Procedures en handleidingen voor het behoud en beheer van de collectie ontbreken. Vooral omdat er verschillende schoonmakers en vrijwilligers van Het Park werken, zouden deze wel zinvol zijn.

8.2 Aanbevelingen

Op grond van de conclusies doet de Inspectie de volgende aanbevelingen:

- Actualiseer en concretiseer de afspraken met Het Park over de uitvoering van de beheertaken en werk de taken verder uit in procedures en instructies voor het beheer.
- Geef uitvoering aan de verbeterpunten uit het plan van aanpak behoud en beheer met onder andere aandacht voor het textiel, de meubels in de kelder en klimaat- en lichtbeheersing.
- Pak de periodieke controle van standplaats en fysieke staat weer op en leg de resultaten vast in de collectieregistratie.
- Waardeer en registreer het restant ongeregistreerde potentiële rijkscollectie.
- Maak afspraken over het markeren van replica's.
- Onderzoek de vermissingen en meld deze bij de Inspectie.
- Complementeer de afbeeldingen en maak de collectie in het Jachthuis Sint Hubertus zichtbaarder/toegankelijker op Collectie Nederland.

Bijlage: Bronnenoverzicht

Gesprekspartners

Functie
Hoofd Kunstcollecties
Registrator
Conservator oude toegepaste kunst
Registrar
Coördinator restauratie driedimensionale objecten
Commissieleden van Beheer van Het Witsenfonds
Hoofd stafdiensten Stichting Het Nationale Park De Hoge Veluwe

Geraadpleegde documenten (een selectie)

Document
Collectieplan afdeling Kunstcollecties 2024-2029
Collectieplan 2019-2022
Handboek CC NL 2024
CHV-plan CC NL 2021
BHV-Ontruimingsplan CC NL 2022
Handboek Registrars office 2025
Bruikleencontract tijdelijk museaal
Bruikleencontract langdurig niet museaal
Bruiklenen aan niet-museale organisaties 2019
Diverse Stappenplannen
Monitor collecties 2023-2024 RCE, Het Witsenhuis en Jachthuis Sint Hubertus
Rapportage Evaluatie CC NL 2025
Calamiteitenplan Het Witsenhuis 2025
Verbeteringen in het behoud & beheer van de roerende collectie in het Jachthuis 2019

Foto: kamer van meneer in Jachthuis Sint Hubertus

Inspectie Overheidsinformatie en Erfgoed |
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 16478 | 2500 BL Den Haag
info@inspectie-oe.nl | <https://www.inspectie-oe.nl>

Februari 2026